

ST. OLAV

Nr. 37—38

Oslo, 14. september 1944

56. årg.

«St. Olav utkommer en gang ukentlig. Abonnement både for inn- og utland tegnes på alle postkontorer eller direkte, skriftlig i ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2.50 pr. kvartal forskuddsvis betalt, for utlandet tillegg av vedk. lands avisporto. Oppsigelser må være eksp. i hende seinest 14 dager før hvert kvartalskifte. Annonser må være innsendt innen søndag aften, manuskript innen fredag aften. «St. Olav»s telefoner: Redaksjon og ekspedisjon: 23743. Redaktøren privat 47156. — «St. Olav»s ekspedisjon og forlag, Akersveien 5 I, er åpen hver dag kl. 10—3. Onsdag lukket. Utbetalinger kun tirsdag kl. 1—2.

INNHOOLD: 16. søndag etter pinse. — Kjenn din religion. — De uverdige paver — Pave Pius IX og dronning Josephine av Norge—Sverige. — Katolsk kristenliv. — Guds skapende kjærlighet. — Bokanmeldelse. — Herhjemme.

16. søndag etter pinse.

«— fylt til Guds fulle mål.»

I dagens epistel legger apostlen oss på sinne at vi skal be om å bli styrket kraftig ved hans ånd i det indre menneske, så vi kan bli fylt til Guds fulle mål. Her som så mange andre steder i den hellige skrift, innprentes det oss at troens liv, at kristendommen, er en stadig vekst av det indre menneske — en vekst, en utvikling i «bredden og lengden, høyden og dybden», særlig på kjærlighetens område — den kjærlighet som «overgår all kunnskap», som altså er meegt mer verd enn all jordens viten og kunnen.

Det er ord som fortjener å overveies, for bare så altfor ofte er vi tilbøyelige til å glemme denne utviklingsprosess og fristes til å slå oss til ro med det vi har nådd: en viss fromhetsgrad, en viss kirkelig plikttoppfyllelse, en viss medfølende nestekjærlighet, en viss grad av uangripelig brahet som tilfredsstiller oss selv og ikke minst våre omgivelser, hvilket gir seg utslag i at vi bl. a. kan glede oss over en viss medborgerlig aktelse og respekt. Vi inntar religiøst sett absolutt en av de «øverste plasser» i det alminnelige omdømme — for ikke å glemme: i vårt eget, men det kan likevel være et spørsmål om denne øverste plassen selv om den kan stå for andres kritikk og vår egen selvkritikk vil bli godtatt av ham som har innbudt oss til livets bord. Hans mål er nemlig ikke våre jordbundne mål, hverken i kvalitet eller kvantitet, og vil vi anlegge dem på det som hører hans rike til, er vi ikke bedre enn fariseerne i dagens evangelium, som vel «holdt øye» med Kristus men på en helt uforstående og utvendig måte.

Da han derfor utførte en av sine helbredelsesunder på en sabbat, passet det ikke inn i deres fromhetsliv — for dem var det å overholde hviledagen blitt

det avgjørende som skulde og måtte gå forut for selv den mest påkrevde kjærlighetsgjærning.

Men dessverre er nok heller ikke denne holdning fremmed for oss. Vi kjenner alle mer eller mindre til den fristelse å stivne til på det punkt vi står og derved fornekte dimensjonene: bredden og lengden, høyden og dybden av troens liv: Kristi kjærlighet. Vi glemmer at Kristus kalte seg selv: vegen, og derved maner oss til stadig bevegelse i vårt indre menneske — vi trenger derfor apostlens påminnelse slik som han former den i dagens epistel. Men også her må vi være klar over at «vegen» først går innad og nedad: gjennom en utdypelse og inderliggjørelse av vårt åndelige jeg — før vi kan tenke på det som er utad og oppad — det er derfor apostlen nettopp taler om det «indre menneske». Det er ånden i vår kristendom som vi skal søke å bli oss bevisst — ånden i vår fromhet, ånden i vår kirkelige plikttoppfyllelse, ånden i vår nestekjærlighet, ånden i vår uangripelige brahet.

Og vi katolikker har jo den beste hjelp til å oppnå denne klarhet, denne bevissthetsprosess i skriftemålet, hvor vi stadig holdes til å gå dypere og dypere ned i vårt «indre menneske» for å bli klar over motivene til våre handlinger, ikke minst våre synder.

Det er smertefulle oppdagelser vi da vil gjøre — ikke minst når det går opp for oss at også vi som fariseerne kan hende ofte har «holdt måltid» med Kristus, hatt Frelseren som gjest i vårt hjerte — for å tilfredsstille oss selv ved å velge den «øverste plassen»: vertens. Vi har fylt oss med ære og medborgerlig aktelse på grunnlag av vår høge gjest — men hvorledes skal det da bli plass for «Guds fulle mål» i oss?

Kjenn din religion.

Av A. J. LUTZ. O. P.

2. Loven.

Virkelig henordnet til vårt evige endemål er bare de handlinger som utføres i overensstemmelse med Guds vilje slik som vi kjenner den. «Skikk dere ikke likt med denne verden, men søk å forvandle dere selv ved å fornye deres sinn, så de undersøker hva som er Guds vilje, som tekkes ham, den gode og fullkomne» (Rom. 12, 2). «Ikke hver den som sier til meg: Herre, herre, skal gå inn i himmelriket, men den som gjør min Faders vilje som er i himlene, han skal gå inn i himmelriket» (Matt. 7, 21).

Guds vilje angående våre handlinger blir kunngjort for oss ved forskjellige lover. Den første er naturloven som Skaperen selv har skrevet i våre hjerter. «For når hedningene som ikke har loven, av naturen gjør de ting som er etter loven, da er de seg selv en lov, enda de ingen lov har. De viser jo da at lovens gjerning er skrevet i deres hjerter, fordi deres samvittighet gir dem vitnesbyrdet» (Rom. 2, 14. 15). Det er en bevissthet om godt og ondt som våkner hos alle mennesker samtidig som de er kommet til skjels år og alder, en naturlig erkjennelse av den moralske orden i dens grunnlinjer, dvs. av våre hovedsakeligste plikter mot Gud, mot oss selv, mot våre medmennesker. «Den lov er ikke fra i dag og fra i går. Den lever alltid, ingen vet når den ble til» (Sophokles «Antigone»).

Syndefallet har nok ikke utslettet menneskets medfødte bevissthet om naturloven, men til en viss grad fordunklet eller forvansket den. Derfor gav Gud oss en annen lov, de ti bud, skrevet på steintavler i den gamle pakt, og evangeliets lov i den nye. Evangeliets lov er også delvis skrevet. Vi leser den for eksempel i Bergprekenen. Men dens innerste vesen er den Helige Ånds nåde som er utøst i hjertene. Den gir oss ikke bare kunnskap til den moralske orden Gud har satt opp, men også en overnaturlig livskraft som hjelper oss til å overholde den.

De moralske plikter vi kjenner gjennom naturloven

Nei, plass blir det først når vi som apostlen «bøyer kne for vår Herres Jesu Kristi Fader» og ber om hans kraft, hans ånd må inspirere vår ånd, slik at vi aldri slår oss til ro, men stadig streber etter dyper innsikt, større klarhet, videre forståelse, høyere erkjennelsesevne. Og først og fremst: sannere ydmykhet. Plass blir det først når vi lar skriftestolen støtte denne vår bønn. Da først kan «Guds fylde», vi kan nå fram til å fylle Guds mål med oss, hans mening med oss da han satte oss på jorden.

eller gjennom Guds åpenbaring er ikke vilkårlige bud som bare skulde gjelde fordi Gud har en absolutt myndighet over sine skapninger. Nei, vi skal være «Guds etterliknere som elskede barn», dvs. våre moralske dyder er en avglans av Guds egen hellighet, på samme måte som vår menneskelige viten er en avglans av Guds evige sannhet.

Den høyeste lovgivende myndighet er Gud selv. Men Gud utøver den også gjennom mennesker, nemlig Kirkens autoritet og styremaktene i det politiske samfunn. «Hva som helst de binder på jorden, det skal også være bundet i himmelen, og hva som helst de løser på jorden, det skal også være løst i himmelen» (Matt. 18, 18). «Den som hører dere, hører meg, og den som forakter dere, forakter meg; men den som forakter meg, forakter Ham som har sendt meg» (Luk. 10, 16). Med disse ord sier Kristus klart at apostlenes og Kirkens lovgivende makt stammer fra Gud og at dens bud og forbud på forhånd er stadfestet i himmelen. Derfor er også alle kristne forpliktet til å overholde Kirkens lover, med mindre det foreligger en fornuftig grunn til å bli fritatt. Alle kristne, dvs. alle som er gyldig døpt, altså prinsipielt også ikke-katolikker, for ved den gyldige motatte dåp er de medlemmer av den ene Kristi Kirke. Imidlertid er det mange omstendigheter som gjør det vanskelig for dem å underkaste seg. Kirken tar hensyn til det og gjør ikke krav på lydighet når det gjelder rent kirkelige lover.

Også de verdslige herskeres autoritet er av Gud, når de er kommet til makten på rettmessig måte. «Hver sjel skal være lydige mot de innsatte styremakter; for det finnes ingen øvrighet uten av Gud, og de som finnes, er innsatt av Gud. Den som setter seg opp mot øvrigheten, står derfor mot Guds orden, og de som motsetter seg, pådrar seg selv sin dom. Vær derfor lydige, fordi det ikke bare er nødvendig for straffens skyld, men også for samvittighetens» (Rom. 13, 1—2. 5). «Vær derfor all menneskelig orden undergitt for Guds skyld, det være kongen som den øverste, eller landshøvdinger som er sendt ut av ham til refsing for dem som gjør ondt, men til ros for dem som gjør godt» (1. Pet. 2, 13. 14). De kristne på Peters og Paulus' tid kunde ha innvendt at den politiske myndighet på den tid het Nero. Apostlene vilde ha svart: Novel, Nero er en halvgal forbryternatur, vi vil nok få føle det snart. Imidlertid er han blitt hersker over det romerske rike i overensstemmelse med landets lover og sedvaner og er blitt anerkjent av senatet. Derfor er det synd å være ulydige, så lenge han ikke befaler noe mot Guds åpenbaring eller mot naturloven.

3. Samvittigheten.

Lovene, både de guddommelige og de menneskelige, har sin forpliktende kraft i seg selv, all den stund de er uttrykk for den moralske orden Gud har skapt. Allikevel er det ikke nok at loven i sin alminnelighet er til. For at den virkelig kan være normen for vår handling, må den være kunngjort for oss gjennom vår personlige samvittighet, i det bestemte tilfelle hvor det gjelder å fatte en beslutning. Samvittigheten er altså en slags dom menneskets fornuft feller, for å avgjøre om en handling er moralsk god eller ikke, eller et indre vitnesbyrd som anklager eller forsvarer oss for Guds ansikt (sml. Rom. 2, 15). Det vilde være feilaktig å erklære samvittigheten for «autonom», dvs. å gjøre den til den høyeste og eneste lovgiver. «I skal bli likesom Gud og kjenne godt og ondt» (1. Mos. 3, 5) var slangens ord til våre stamforeldre. Vår høyeste lovgiver og dommer er Gud. Å finne på en moral som springer helt ut av mennesket, det er å gjøre mennesket til Gud. Samvittigheten gir altså ingen lover, den bare vitner om de lover Gud har gitt, befaler oss å handle i overensstemmelse med dem og refser oss når vi ikke har gjort det. Men det vilde være like feilaktig å sette samvittigheten ut av spillet, under påskudd av at loven er loven og at mennesket blindt skal bøye seg for autoritetens maktbud. Menneskets storhet består nettopp deri at det kan oppfatte Guds visdom

som er nedlagt i moralloven, i Kirkens organisasjon og i den sosiale orden og således blir ansvarlig for sine gjerninger.

Imidlertid kan det hende at samvittigheten er feilaktig innstilt, slik at den oppfatter som godt det som i virkeligheten er ondt, eller omvendt. Årsaken til det er uvitenheten. Det er derfor en hellig plikt for mennesket å la seg undervise om moralloven, likesom om religionen i det hele tatt, ved from bønn å henvende seg til morallovens opphav, Gud, og i tvil søke hjelp og råd hos kloke og erfarne folk, først og fremst hos en skriftefar. Men kan vi på ingen måte overbevises om at vår dom om en handling er uriktig, så må vi følge vår samvittighet. Denne er og blir den avgjørende norm, selv om den tar feil. «Jeg vet, og er i Herren Jesus viss på at ingenting er urent i seg selv; bare for den som holder noe for å være urent, for ham er det urent» (Rom. 14, 14). Paulus taler om de kristne som mente ikke å ha lov til å spise kjøttet av de dyr som var blitt slaktet til ære for falske guder. De tok feil. Men var deres feilaktige syn så absolutt fast at de ikke kunde overbevises om det motsatte, så måtte de la være å spise. For «alt det som ikke kommer av tro, er synd» (ibid. v. 23). Den samme tanke ligger i Jesu ord til de vantro fariseere: «Var de blinde, hadde de ikke synd; men no sier de: Vi ser. Derfor blir deres synd i dere» (Joh. 9, 41).

(Forts.)

De uverdige paver.

Av msgr. K. KJELSTRUP

«Forargelser må vel komme, men ve over det menneske som forargelsen kommer fra.» Matt. 18, 7.

Historien om de «mange dårlige paver» hører gjerne med til de ting som bringer Pavedømmet i miskreditt hos våre protestantiske landsmenn, selv om de ellers ser med velvilje på mangt og meget i Moderkirken. Det skyldes for en del den omstendighet at de glemmer at Kristi Kirke har både en guddommelig og menneskelig side, og at Frelseren aldri har lovt sin Kirke syndfrie forstandere, (selv blant apostlene var det jo en Judas) og for en del at de innbiller seg at de uverdige pavers antall var langt større enn de i virkeligheten var.

I denne forbindelsen tør det være av interesse å minnes hva den navngjetne svenske dronning Christina en gang uttalte da hun hadde frasagt seg Sveriges trone for å vende heim til våre fedres gamle Kirke. En svensk hoffmann sa nemlig til henne: «Hvorledes kan Deres Majestet virkelig tro at et kirkesamfunn som i århundrenes løp har hatt så mange uverdige paver, biskoper og prester er Kristi eneste sanne og legitime Kirke?» Dronningen svarte: «Nettopp derfor tror jeg at den katolske

Kirke er Kristi Kirke, for var den bare menneskeverk vilde den for lenge siden være gått til grunne under sådanne forhold.»

Det er imidlertid en kjensgjerning at en gjør seg skyldig i en kolossal overdrivelse ved å tale om «mange» uverdige paver, og det er derfor ikke uten interesse å høre hva historien sier om dette spørsmål.

Av de 258 paver som har sittet på Romas biskopstol er det bare fem — eller aller høyst seks — som ikke har ført en vandel som var en kristen verdig. Men det er 95 som ved sitt hellige liv er blitt opptegnet i helgenenes annaler, og av disse er det ikke mindre enn 33 som har lidt martyrdøden for Kristus. Mon det finnes et dynasti som kan måle seg med denne lysende rekke av fromme og høgt fortjente menn som har vært en pryd for Pavestolen? På hvilke av jordens troner har det sittet så få uverdige som på det apostoliske dynastis trone? Og disse få som i stormbevegede tider nådde fram til den høyeste kirkelige verdighet ved verdslige fyrsters utilbørlige innflytelse — er de ikke snarere et bevis på at Pavedømmet ikke er et verk av menneskelig visdom, men av Gud? En falsk tros- eller sedelære har disse få uverdige paver aldri forkynt, selv om deres liv ikke stod

i overensstemmelse med evangeliets sedelære, slik som Kirken alltid har forkynt den. De «dårlige» paver er altså slett ikke noe bevis mot Pavedømmets hellighet og guddommelige opprinnelse.

Den berømte jesuitpater Roh skriver om dette emne:

«Vi har omtalt Primatets innstiftelse, Pavedømmets betydning, dets utvikling og dets høge fortjenester. Det står enno tilbake å omtale paver som alltid stilles i forgrunnen av den katolske Kirkes fiender når det gjelder å rette et kraftangrep på den gamle Moderkirke. Det har vært paver — det nektes ikke — men de var forsvinnende få, som i en sørgelig grad glemte sine plikter som mennesker, som kristne, som prester og som overhyrder og gav forargelse ved sitt liv. Hva skal jeg si om dem? Det finnes, mine kjære tilhørere, dyr som oppsøker ådsler for å glede seg ved deres stank og svelge i nytelsen av den. Det finnes mennesker som minner om disse dyr, især når det dreier seg om et råttent lem på den katolske Kirkes legeme, og som ved formelig vellyst fryder seg ved deres råttenskap. De finner således en utsøkt nytelse i atter og atter å omtale de såkalte dårlige paver og er stadig opptatt av å tilberede en velsmakende rett av dem for seg selv og andre. Vi overlater gjerne disse gourmander slike nytelser. De er på sett og vis betegnende for dem. For oss har de dårlige paver, biskoper og prester en annen høg verdi. De er for oss et bevis for sannheten av Kristi ord om at helvetes porter ikke skal få overhånd over Guds Kirke. Det som har vært dårlig og råttent har ikke vært i stand til å forderve det herlige tre som Kristus har plantet og vil heller aldri kunne forderve eller tilintetgjøre det inntil tidenes ende. Altså overlater vi all stinkende råttenskap til dem som finner smak i den, og gleder oss i stedet over de herlige blomster og frukter som er skutt fram og alltid vil skyte fram av livets tre, Kristi hellige Kirke her på jorden.» —

De såkalte dårlige paver har levet i *de tre store nedgangstider i Kristi Kirkes historie.*

...1) *Jernårhundrene eller de mørke århundrer.* Det vil si i *det 9. og 10. hundreåret*, da Italia under Karl den stores uduelige etterfølgere var skueplassen for de villeste partikamper. Adelspartiene stred om makten, og alle samfunnsbånd løsnet. Det var den gang ikke noe kardinal-

kollegium som valgte pavene, men valget lå i hendene på Roms adel og folk. Således ble pavedømmet trukket ned i anarkiet. «Pavestolen liknet en fange som den skam han må tåle ikke kan bli tilregnet, så lenge han er berøvet sin frihet» (Döllinger). Adelspartiet påtvang no Kirken uverdige paver, således: *Stefan 6.* (896—897) som lot seg lede helt av senatoren Theophylactus og hans herskesyke hustru Theodora, *Johan 11.* som lot seg lede av sin mor Marozia (931—935) og endelig *Johan 12.* (955—963) som 18 år gammel ble valgt til pave og ble beryktet ved sine utsvevelser. — Den hl. pave Gregor 7. kom som en redder fra himmelen og fastsatte at paven for framtiden skulde velges av og blant kardinalkollegiet, og det er fremdeles en bindende lov.

2) *Pavens babyloniske fangenskap* eller pavestolens henlegging til Avignon i Sør-Frankrike, (1305—1376), gjorde pavene til viljeløse redskaper i den franske konges hender. Av disse paver dadler en noen for pengebegjær og havesyge. Dog blir deres feil sterkt overdrevet. «Dårlige paver» har de ikke vært.

3) *Humanismens og renessansens tidsalder* hvor en lidenskapelig kjærlighet til den klassiske litteratur og kunst førte til en gjenoppblomstring av det gamle hedenenskap med en tøylessløshet i liv og seder som søker sitt sidestykke i historien. Alle moralbegreper ble satt på hodet, og det å nyte livet ble tidens løsen. Selv pavene ble smittet av tidsånden og trukket med inn i malstrømmen. Således *Alexander 6.* (1492—1503). Meget av det som er blitt fortalt om denne paven har imidlertid nyere undersøkelser påvist å være bakvaskelser. Sikkert er det imidlertid at verdslige interesser fikk han til å glemme både sine prestelige plikter og moralens bud. — Om Leo 10 har folk også løyet meget. Selv om en imidlertid har rett til å dadle ham for hans verdslige sinnelag, må det medgis at han har innlagt seg store fortjenester av kunst og vitenskap og han kan ikke kalles «dårlig pave». Han regjerte mellom årene 1513—1521.

Det store reformkonsilium i Trient som ble holdt i 3. avsnitt fra 1545—1563, har for alle tider satt en stopper for at uverdige menn blir valgt til paver.

Alltid vil imidlertid pave Leo den stores ord forbli sanne: «*Den hellige Peters verdighet går heller ikke tapt i en uverdigg arvtager.*»

Pave Pius IX og dronning Josephine av Norge—Sverige.

For «St. Olav» ved Ivan B.-W.

Fra den berømte pavelige mosaikkfabrikk i Vatikanstaden, har engang et kostbart mosaikkbord funnet vegen til Norden. Det var en present fra pave Pius IX til enkedronning Josephine av Norge—Sverige som våren 1875 besøkte Rom. Og som etter hennes død 7. juni 1877 ble overlatt Nationalmuseet i Stockholm, der det fremdeles befinner seg.

Til denne enestående present fra Hans Hellighet til den

katolske enkedronning av Norge—Sverige er knyttet en særegen historie som kanskje kan ha sin interesse.

Da enkedronning Josephine ved ovennevnte tidspunkt kom til Rom tok hun inn på Hotel de Rome ved Corsoen, dengang byens beste og flotteste hotell. Neppe hadde den høge gjest fått av seg reisetøyet, før man meldte kronprinsessen av Italia, som vilde ønske den gamle enkedronning fra det høge nord, et hjertelig velkommen

KATOLSK KRISTENLIV.

Tilegnet alle konvertitter.

(Forts.)

La oss tale litt om vår *bønn*.

Tenk om et barn ikke vilde si «god morgen» og «god natt» til sin far! Og tenk om en kristen ikke passet sin morgen- og aftenbønn! Det skylder vi som ren høflighet og ærbødighet.

Og tenk om et barn ikke vilde si annet enn «god morgen» og «god aften» til sin far! Hvor ble all fortlørlighet, alt samliv, alt heimeliv av?

Men hvis no en kristen lot det bli med morgen- og aftenbønnen? Hvis alle dagens tanker, følelser, gleder, sorger og begivenheter ble gjemt i hjertet og ikke fortalt vår far i himlen? Var det et liv i Gud, var det å være «et Guds barn»?

Vi kan *lære* å be — for vi skal også vokse fra barnets primitive bønn til en voksens liv i bønn. Bønnen er en kunst som helgnene var mestrer i og de har etterlatt oss vegledning i dens lover.

Vil noen for alvor lære å be må han gå til sin sjelesørger og be: «lær meg å be de pliktmessige bønner så jeg kan få lært å leve i Gud.»

Å gå den veg alene er ytterst farlig for den snor seg mellom to avgrunner: *sentimentalismens* og *selvsuggesjonens* bedrag på den ene side — og *hovmodet*, *selvtilfretshetens* og den falske *trygghet* på den andre.

Vil vi være *barn* må vi dessuten ikke være redd for å ha en *lærer*.

Livet i Gud, livet i bønn, streben etter fullkommenhet og hellighet er ikke *vårt* virke — det er Guds.

til Rom. Dronningen fant den unge prinsesse fortryllende. Men hun skulde snart bli klar over hva prinsessens besøk egentlig gjaldt. Det krevde en omgående gjensjutt av dronningen i Kvirinalet forinnen hun avla visitt i Vatikanet og vilde derved bli et precedens som kunde påberopes ved kommende besøk av kongelige personer i Rom. Enkedronning Josephine var nemlig den første, etter at Rom i 1870 var inntatt av kong Victor Emmanuel II, Margheritas svigerfar. Uten tvil var den unge elskelige prinsesse sendt av ham til Hotel de Rome, for en gang for alle å få fastslått etikettespørsmålet etter hans eget ønske: Kvirinalet først, Vatikanet sist. Men da enkedronningen hadde forstått dette vilde hun ikke gjøre gjensjutt i Kvirinalet, før hun hadde blitt mottatt av paven.

Som varm katolikk ønsket dronningen ved sitt besøk i Rom først og mest av alt å få knele for pave Pius IX og motta hans velsignelse. Men så innfant den norsk-svenske minister i Rom, friherre Hans von Essen, seg på hotellet og erklærte at gjenbesøket i Kvirinalet måtte skje straks. Dronningen vegret seg fremdeles, men etter telegrafisk spørsmål hos hennes sønn kongen, måtte hun føye seg etter hans vilje og avlegge kontravisitt i det under bann liggende kongelige palass. Da hun siden

Som *Faderen* har skapt oss og *Sønnen* forløst oss, således er det *Helligånden* som helliggjør oss. Han gjør det i sin egen time, på sin egen måte, ad sin egen veg og i sitt eget tempo — aldri likt for to sjeler.

Tomas av Akvin førte han gjennom lærdom til hellighet — søster *Teresia av Jesusbarnet* gjennom enfold — *Frans av Assisi* gjennom fattigdom og *Ignatius av Loyola* gjennom lydighet.

Men det er *ham*, *Gud Helligånd* selv som fører dem — og han fører dem til *hellighet*.

Johannes Berchmannus føres ad ordinær og normal veg — *Teresia av Avila* ad den ekstraordinære bønns veg, *Katarina av Siena* føres til energi, *Frans av Sales* til mildhet, *Filip Neri* til glede. — Men det er *ham*, *Gud Hellig ånd* selv som fører dem og han fører dem til *hellighet*.

Vegen har hos dem alle vært *bønnens* veg. De ble «ført» — ja, men de lot seg også gjerne lede og føre. De var ikke *passive*, men *reseptive*: mottakelige, lydhøre, villige.

Stykke for stykke, dag for dag stiger da sjelen i erkjennelsen og etterfølgen. Og langt ute, høyt oppe, aner og øyner den de hvite tinder av den grenseløse kjærlighet til Gud — høydene hvor selv lidelsen begjæres for Jesus skyld og «hvor det å leve er oss Kristus, det å dø en vinning» — — høydene med «de utsigelige sukk», med «henrykkelsen inntil den tredje himmel», med det salige *cupio dissolvi*, begjæret etter å komme heim for å være hos Jesus.

bad om audiens hos paven fikk enkedronningen det svar at Pius IX ikke vilde ta imot henne.

Kardinalstatssekretær Ontorelli beklaget hva som var hendt, men Hans Hellighet vilde og kunde ikke ta imot henne. Man kan forestille seg den gamle enkedronnings sorg og fortvilelse ved denne beskjed. Det var jo for å treffe Pius IX som hun vyrdet og elsket, og med hvem hun hadde stått i brevveksling, at hun var kommet til Rom.

Sluttelig bevegdes dog pave Pius gode hjerte av personer der stod ham nær og som var beslektet med dronningen og hadde fortalt ham om dronningens sorg og fortvilelse over å være nødt til å forlate Rom uten å ha fått mottatt hans velsignelse. De forklarte også for ham at det var gjennom en ren overrumpling at dronningen hadde begått dette uhyre brudd på etiketten som hadde såret ham slik.

Nok om det, pave Pius og dronning Josephine ble venner og hun mottok flere gaver av ham og blant disse det omtalte mosaikkbord fra den pavelige mosaikkbrikken i Vatikanet. Det er et enestående vakkert arbeid. Platen viser i mosaikk en veg av Rom med St. Peterskirken, den avtegner seg mot en i sannhet italiensk blå himmel, en vidunderlig prøve på den kjente mosaikkbrikks fornemme produksjon.

På denne bønnens veg kan intet tas i sprang eller med makt. Alt er gave fra Gud og villig lydighet av oss. Mange av oss får ikke tid eller ro til å nå dette i vårt jordiske liv — så må vi fortsette i renselsesstedet for «uten hellighet kan ingen se Gud».

Men det jevne mål kan vi nå — og enn da i over-skuelig tid.

La oss atter ta bildet av barnet og faren. Dens kjær-lighet er ikke løsrevne ord og setninger fra barnets side — det er *samtale*.

Samtalen med Gud er da vårt mål. Der får både tanken, følelsen og viljen sin plass. Den første begynnen er at vi etter våre pliktbønner føyer noe til av eget hjerte, at vi forsøker å be en liten *betraktende* bønn, utøser vårt hjerte for Gud, forteller ham våre gleder og våre skrøpeligheter, legger alt i hans hånd, gir oss over til hans vilje, viser ham vår hjelpeløshet — og vår tillit.

Men det er fremdeles bare bønn fra *vår* side. En samtale føres fra *begge* sider.

Vi må nå til å bli lydhøre overfor Guds svar til oss.

Det er mulig at enkelte helgenbilder — hvor gode de så enn er i seg selv, har forvirret våre tanker om Guds meddelelse til et menneskehjerte.

Det er ikke en due som svever ned til vårt øre — heller ikke en engel som viser seg for oss — enn mindre en stråle av himmelsk lys som bryter inn i vår stue — —

Det er Gud Helligånd som sender sitt usynlige lys inn i vår tanke så Guds svar på vår bønn danner seg *der*.

Det oppnås ikke på en dag eller to og besittes ikke i uforstyrret ro.

Derfor er det at vi trenger en sjelesørger — en som kan oppmuntre oss, hva som er hindring og hva som er prøvelse — fra *vår* side og fra Guds side.

Kan hende må vi be lenge før vi merker vekst i bønnen. Men har vi bare en eneste gang erfart i vår bønn Guds realitet så vet vi at om vi er tro mot nåden vil Gud gi oss gleder som vårt hjerte neppe kan romme og mot hvilke *alt* annet blekner.

Troen vil bli oss klar som dagen og all uro og engsten, alle skrøpler og bekymringer vil vike for kjærlighet og for fullstendig hengiven i Gud, den himmelske far. En hengivenhet hvor alle ord tier fordi det er nok å hvile i Faderens favn og høre guddomshjertet banke — stort, rolig, evig — for meg arme synder.

XXVII

AVSLUTNING: GUDS HARMONI

For å slutte disse kapitler om «*Konvertitter etter konversjonen*» vil vi samle det hele i emnets sentrum som både er utgangspunktet og endemålet for konver-sjon: *Guds nåde*. Og vi vil da be den store konvertitt, eksemplet for alle konvertitter: *St. Paulus* føre ordet. Ingen kjenner som han nådens kilde, nådens virke, nå-dens fylde — og ingen har et språk så klart og mektig, så inderlig og personlig som hans i denne sak.

Må de steder jeg i det følgende fremdrar etter hans skrifter inspirere en og annen konvertitt til en dypere inntrengen i Guds nåde — og dermed til det størst mulige utbytte av konversjonen!

«Betrakter, brødre, deres kallelse» (1. Kor. 1, 26) vi ble ikke kalt bort fra vår plass i visdom, i sam-funnet, i våre omgivelser. «Enhver blir i det kall, hvori han er kalt» (1. Kor. 7, 20). Men vi ble kalt til livet i Gud hver på sin plass. «Jeg formaner dere at dere vandrer til det kall verdig hvortil dere er kalte» (Efes. 4, 1), for «Gud har kalt oss med et *hellig* kall» (2. Tim. 1,9), som vi skal svare til. «Vi ber alltid for dere at Gud vil akte dere sitt kall verdige» (2. Tessal. 1, 11). Det var ikke vi som valgte Gud, men «hva det var dårlig for verden har Gud utvalgt for å beskjemme de sterke» (1. Kor. 1, 27), at vi skal bli «Guds utvalgte, hellige og elskede» (Kol. 3, 12).

Gud har ikke latt det bli ved kallelsen for «dem som han har kalt har han også rettfærdiggjort» (Rom. 8, 30) — «dem som etter rådet er blitt kalt til å bli hel-lige» (Rom. 8, 28), for «Guds vilje er deres hellig-gjøren» (1. Tess. 4, 3). Vi ble ikke ført inn i forvir-ring, for «Gud er ikke forvirringens Gud, men fredens» (1. Kor. 14, 33) — stykkevis førte Gud oss fram «til erkjennen av Gud Faders og Kristi Jesu hemmelig-het» (Kol. 2, 2). Som en god sjelemor gav Kirken oss «først melk å drikke, ikke fast føde for vi kunde den gang ikke tåle den» (1. Kor. 3, 2), men da vi vokste i troen fikk vi den «faste føde som er for de myndige, de som ved vanen har fått øvd sansene til å skjelne godt fra ondt» (Hebr. 5, 14). Guds nåde viste oss fra det ytre innad til «å omgås verdig for Gud, behage ham i alt og bære frukt i all god gjerning og vokse i Guds erkjen-nelse» (Kol. 1, 10). Ikke fattig og sparsomt for «Gud har makt til å la all nåde rikelig tilflyte dere for at dere stadig og i alle måter kan ha i overflod, ja rikelig til all god gjerning» (2. Kor. 9, 8). Heller ikke for en tid — Gud er utholdende og trofast for hele livet og «han som har begynt den gode gjerning i dere vil fullkomme den til Jesu Kristi dag» (Fil. 1, 6).

Det er ikke noen makelig veg Gud fører oss — det er Kristi kors' veg. «Vi er forenet med *ham* til likhet med hans død», for «vårt gamle menneske er blitt kors-festet med ham for at syndens menneske skal bli til intet og at vi ikke lenger skal tjene synden — men er vi døde med Kristus, da tror vi at vi også skal leve med Kristus» (Rom. 6, 5).

Det er den mystiske veg hvor liv er død, hvor det å miste er å vinne. «For om vi lever etter kjødet skal vi dø, men dører vi kjødets gjerninger med ånden skal vi leve» (Rom. 8, 13). Alt dette i den nøyeste forening med livets herre som ved sin død drepte døden og vant oss livet. «Lever vi så, lever vi for Herren og dør vi, så dør vi i Herren» (Rom. 14, 8). Ja, vi selv opp-hører å leve. «Ikke jeg lever, men Kristus i meg» (Gal. 2, 20) — «ti for meg er det å leve Kristus — og å dø en vinning» (Fil. 1, 21).

På denne Kristi etterfølgelses veg må vi erfare *den* menneskelige tragedie som selv St. Paulus ikke var skånt for: «det gode som jeg vil det gjør jeg ikke, men det onde som jeg ikke vil, det gjør jeg — — — jeg har velbehag i Guds lov etter det indre menneske, men jeg ser en annen lov i mine lemmer som strir mot min ånds lov og som tar meg fangen under syndens lov som er i mine lemmer. Jeg ulykkelige menneske,

hvem skal fri meg fra dette dødens legem? Guds nåde ved Jesus Kristus, vår Herre!» (Rom. 7, 19—24.)

Hvor må ikke vi små mennesker sukke når selv han, åndskjempen framfor alle måtte stønne: «For at jeg ikke skal hovmode meg av de høye åpenbaringer er det gitt meg en torn i kjødet, en Satans engel som skal slå meg på munnen. Herom bad jeg Herren tre ganger at det måtte vike fra meg, men han sa til meg: min nåde er deg nok, ti min kraft fullkommes i skrøpeligheit» (2. Kor. 12, 7—9). I begge disse svar viser den smertelig erfarne St. Paulus oss hjelpen: *Guds nåde!*

Ikke ved vår egen kraft og dyd og kamp, men av Guds nåde, skjenket av kjærlighet til en hjelpeløs synder — og ene ved den. «Av nåde er dere frelste ved troen og ikke av dere selv, for det er Guds gave» (Efes. 2, 8). «Av Guds nåde er jeg hva jeg er og hans nåde har ikke vært uvirksom i meg» (1. Kor. 15, 10).

Guds nåde skjenkes oss ikke uten betingelser — vi må samarbeide og medarbeide med den. «Vi formaner dere at dere ikke forgjeves må ha mottatt Guds nåde» (2. Kor. 6, 4). «Jeg bortkaster ikke Guds nåde» (Gal. 2, 21). Vel «annammet vi ikke på ny en trelldoms ånd til frykt, men en barnerettens ånd i hvilken vi ropte: «Abba fader» (Rom. 8, 15), men dog skal vi virke «vår saliggjøren med frykt og beven» (Fil. 2, 12. Vi skal gjøre det ved å øse av nåden for «det er Gud som virker i dere både å ville og å utrette etter sitt velbehag» (Fil. 2, 13). Det er nemlig ikke alle som har begynt og som kom i gang på Guds veg som når målet.

Guds skapende kjærlighet.

*Evig fra evighet ruller en bølge
høyt over tidenes sviktende gang,
banker i takt med hvert levende hjerte,
suser i vinden som jublende sang.*

*Skapningen bøyer seg taus for dens velde,
aner i den sin tilværelses gry,
spirende ung i sin evige elde
lever og bølger den alltid på ny.*

*Trygt tør jeg legge min sjel til dens hjerte,
lytte til rytmens harmoniske klang,
støv, fikk jeg liv ved dens skapende krefter,
bølgen — Guds kjærlighets evige trang!*

Marie Knudtson.

Bokanmeldelse.

Pater D. J. Boers O. F. M.: «Troen alene?» (Kristiansand S. 1944.)

*

Det er ingen ny oppgave fransiskanerpater D. J. Boers har satt seg fore å løse, når han i sin nettopp utkomne bok

«Troen alene?» vender seg til opplyste protestanter med Moderkirken i sitt skjold, — det er en nesten klassisk og tradisjonell oppgave i den katolske opplysningsvirksomhet i Norge.

Og så er det likevel et tvers igjennom originalt personlig arbeide vi her har fått ihende. Det viser seg klart allerede i bokens utgangspunkt og oppslag. I en bredt anlagt innføring tar forfatteren for seg den lutherske lære om rettferdiggjørelsen, sola-fidedogmet og frelsesvissheten og viser den strengt teologisk og med velgjørende resonnements klarhet som en villfarelse, samtidig med at han stiller opp Moderkirkens lære som Luther opprinnelig gikk ut ifra. Dette er bokens viktigste del, og i hele sitt anlegg peker den øyeblikkelig ut det publikum som boken først og fremst vender seg til, nemlig til mennesker for hvem Luthers lære — eller rettere: det som de mener er Luthers lære — er levende realitet og Statskirken en åndelig heim, og ikke bare en rubrikk på folketellingsskjemaet. Særlig tiltalende er her et lite kapitel hvor pateren påviser hvordan en stor del av forvirringen i polemikken mellom kirkesamfunnene har sin grunn i at en med hensyn til mange av de viktigste begreper som rettferdiggjørelse, tro, nåde, m. v. igrunnen tumler med forskjellig tankeinnhold kledd i de samme ord, så en i virkeligheten blir stående og rope forbi hverandre i to forskjellige språk, også der hvor håp om forståelse skulde være berettiget.

I det følgende hovedavsnittet gir så forfatteren en framstilling av Kirkens sakramentale funksjoner, og i det siste hovedavsnittet en velskreven utsikt over katolsk moralpraksis, forståelig nok med særlig inngående behandling av colibatet og ordensvesenet som det mest uvante og fremmede for en protestantisk tankegang.

Det er en klok og original utvikling dette: Først å rense og beriktige dogmene, dernest gi inntrykket av hele Kirkens mystiske sakramentale tyngde, for så til slutt å trekke opp den moral som er konsekvensen av den dogmatiske innsikt og erkjennelsen av Kirken som den ene, sanne frelsesinstitusjon. Og det er i pakt med det nyeste i notiden og utvilsomt også med framtiden når pater Boers i en etter-skrift påviser, hvordan den våknende, sterke kirkebevissthet innen protestantismen logisk må fore dens tilhengere til å se oldkirken som identisk med Moderkirken i alt vesentlig. Kommer det så til en tilsvarende sterk erkjennelse av uoverensstemmelser mellom Luthers faktiske lære (særlig i DE SERVO ARBITRIO) og dens i hog grad tilpassede moderne utgave, synes jo den lutherske protestantisme likefram å være røkket i sine ideologiske grunnpillarer.

Pater Boers' stil er polemisk i ordets beste mening, han tar sine lesere kultivert, men myndig i knappullet og gir dem den klare, logiske og saklige tankerekke som leder dem skritt for skritt framover i erkjennelsen, og som ikke slipper taket i dem. Han kjenner utvilsomt sitt publikum godt, han vet deres innvendinger før de åpner munnen, og plukker dem elskverdige og bestemt til småbiter før de er uttalt. Og han vet, at for et slektledd som kjenner sin Freud bedre enn sin Bibel, er et moderne psykologisk-vitenskapelig forsvar for askesen slett ikke å forakte, rent bortsett fra hvor revnende likegyldig og overflødig det kan synes i en troende katolikks øyne. Hans kilder er nyere, og for storsteparten alminnelig kjente, og han språk er moderne og ypperlig nyansert, alt er presist og nøkternt. En enkelt unntakelse virker nesten velgjørende i all denne uangripelighet: *«dodssyn»*

er ikke i protestantiske som i katolske øren et teologisk definerbart begrep, men nærmest et uvant skremmende eller unødig forsterkende uttrykk for stor synd, — for et protestantisk publikum bør det vel alltid defineres om det skal bli forstått.

For øvrig er «Troen alene?» nettopp hva vi trengte for å kunne henvende oss til oppriktige troende opplyste protestanter med håp om å bli hørt og forstått nettopp no.

Og no vet vi også at vi har mannen som kan skrive boken til den *vantrø* ungdommen, mennesker som har forsnust seg på Nietzsche og Schopenhauer uten å fordøye noen av dem, mennesker som (om en — forresten høyst ulovlig — ser bort fra deres dåp) er rett og slett hedninger. Den venter vi på, — mens «Troen alene?» uten tvil går ut til en fruktbar og velsignelsesrik gjerning.

Grimon.

Mère Saint-Jean Fontbonne. (St. Josefsøstrenes Provinsialhus, Oslo 1944.)

*

Den 22. november 1943 feiret 35 000 St. Josefsøstre over hele verden hundreårsdagen for en gammel og utslitt kvinnes død. Nøyaktig hundre år før hadde nemlig mère Saint-Jean Fontbonne lukket sine øyner i Lyon etter et liv så virksomt og velsignelsesrikt som det bare er forunt de færreste å kunne se tilbake på. Det var som den store reorganisator hun gjorde sin innsats etter at den franske revolusjon i 1789 praktisk talt fullstendig hadde knust ordenen — den var stiftet i 1650. På ruinene av det som hadde vært bygde hun igjen opp i kraft av en aldri sviktende tro, et uovervinnelig håp og en utslukkelig kjærlighet — intet under at søstrene har ønsket å gjøre hennes liv kjent utenfor ordensfamiliens egen krets.

Derfor er denne boken blitt utsendt — en fyldig biografi oversatt fra fransk. Noen litterære pretensjoner har den selvfølgelig ikke og den tynges av den i grunnen uoversettelige franske ord- og billedrikdom, som virker så naturlig på originalspråket, men har en sterk tilbøyelighet til å bli for blomstrende i norske ører. Men selve boken bringer et stort og verdifullt budskap til vår tid om det trofaste arbeids heroisme og om den kjærlighet som lever og varmer like til døden og hvibv virkninger rekker ut over denne.

Boken kommer i et enkelt og sympatisk utstyr og fortjener å bli lest.

E. D.-V.

Hec hjemme —

Den katolske menighetspleie i Oslo. Som det vil erindres ble den katolske menighetspleie Oslo under et møte i bispegården Kristi Himmelfartsdag, organisert etter at den allerede i en årrekke har vært røktet av frk. Sigrød Øde og Margarete Falkanger. Det ble bestemt at det skulde opprettes et hovedkontor som skulde omfatte både St. Olavs og St. Halvardssoknens menighetspleie med sete i bispegården, Akersv. 5, mens frk. Falkanger skulde fortsette den av henne ledede gren med domæne hos domikanerinnene, tilsluttet hovedkontoret i Akersv. hvor det dreier seg om arbeidet blant trosfeller i begge menighetene. Den drivende kraft i dette organisasjonsarbeide har Mariakonregasjonens preses, pastor Taxt, vært — og det skal skyldes

i første rekke ham at *det katolske Menighetskontor* den 1. september kunde åpnes i hyggelige og trivelige omgivelser med frk. Øde som menighetssøster — en gjerning hun jo gjennom nesten 10 år har ofret seg helt for og hvortil hun jo møter med særlige forutsetninger. Hennes sosiale virke er som en vet blitt hedret med fortjentmedaljen i gull.

Menighetspleien er derfor i de beste hender hos henne og frk. Falkanger — så meget mer som de vil bli bistått av søster Ingrid og søster Torfina, stilt til disposisjon henholdsvis for St. Olavs og St. Halvards menighet av St. Josefsøstrene og St. Elisabethsøstrene og ikke å forglemme St. Antonisøstrene i bispegården, som også er gått varmt inn for arbeidet. Og ved en liten høgtidelighet i det nye kontor ble dette og dets arbeidsstab vigslet den 1. september.

Foruten de to sokneprester og pastor Taxt var Moder Antonia fra Vår Frue Hospital, Moder Cosmasia fra St. Elisabethsøstrene og Moder Ignazia fra St. Antonisøstrene til stede, samt selvfølgelig de to menighetssøstre frk. Øde og Falkanger. Vakre blomster og tente lys forhøyet det festlige inntrykket da sokneprest Sund iført den liturgiske drakt tok ordet for å markere stundens betydningsfullhet. Dette var jo å betrakte som dåpen av det nyfødte barnet, uttalte soknepresten. Selv om den katolske menighetspleie allerede var blitt drevet i mange år så betydde dette tiltak her at den no var organisert på helt moderne basis. Og ikke minst betydde det et organisert samarbeid mellom de to menigheter i katolsk ånd på nestekjærlighetens arbeidsmark. En særlig takk rettet soknepresten til pastor Taxt for hans store andel i starten av dette kontor og rettet også noen takkens ord til de to oppofrende damer som no som hittil skal bære dagens byrde og hete i dette krevende men også takknemmelige arbeid som bærer lønnen i seg selv — den beste lønn av alle som Kristus selv har tilsagt de som virker i hans navn og ånd i nestekjærlighetens tjeneste.

Derpå foretok soknepresten vigslen av lokalet og krusifikset som pastor Taxt etterpå anbragte på dets plass. No fulgte en meget vakker og gripende seremoni, nemlig vigslen av menighetssøstrene, hvorpå soknepresten bad følgende bønn: «Høghellige Herre og Frelser Jesus Kristus, som med armene utstrakt på korset har villet favne den lidende menneskehet og kalle den til ditt kjærlighetsfulle hjerte — vi ber for disse tjenere for menighetspleien i denne vår by at du vil velsigne dem for deres hellige gjerning og gi dem den kjærlighet som ikke forgår. Amen.»

Med selve vigslen med vievannet og Fadervår sluttet høytideligheten, hvoretter frk. Øde tolket medarbeidernes takknemmelighet for den interesse som var blitt vist, idet hun håpet at den vilde vedbli å følge også det daglige arbeid framover. Fra menighetens side hadde hun også fått mange beviser på sympati og forståelse — en sympati og forståelse som også var nødvendig om gjerningen skulde bli så effektiv som det i virkeligheten var bruk for den.

Vi vekslet baketter noen ord med frk. Øde, idet vi spurte henne hva hun synes er den nærmest foreliggende oppgave for kontoret.

— Jeg har i mange år arbeidet med en tanke som jeg vil kalle «fra øst til vest», svarer frøkenen. Nemlig å skape en sentral som kan være et utvekslingssted for de som har overskudd til de som har underskudd. Menighetspleien har som mål å bli en slik sentral og det ikke bare hva det ren materielle angår, men også for den personlige hjelpsomhet, så de som er mindre begunstiget av skjebnen kan føle at de har sine trosfellers sympati og støtte.

— Og det er bruk for et slikt kontor, frøken Øde?

Stilferdig, men inntrengende lyder svaret:

— Som kan hende aldri før! Jeg mener at tiden maner oss til å bære det kristne fellesskaps idé fram og praktisere den — vi har bruk for all den sympati vi kan få.

Den katolske Menighetspleies kontor er i Akersv. 5 I og er foreløbig åpent hver dag fra kl. 10—12 — unntatt onsdag. Frk. Øde blir å treffe der på den tid, likesom en kan ringe til henne da i tlf. 23743.

Redaktør: E. Dithmer-Vanberg.

Thronsen & Co. Boktrykkeri, Bernh. Getz gt. 3 - Oslo